

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมอาชีพการนวดไทยเพื่อสุขภาพสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ โดยผู้วิจัยขอเสนอสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสานในการส่งเสริมอาชีพการนวดไทยเพื่อสุขภาพสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่

วัตถุประสงค์เฉพาะ

1. เพื่อสำรวจความต้องการและความพร้อมของประชาชนที่จะเข้ารับการส่งเสริมอาชีพการนวดไทยเพื่อสุขภาพสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ผ่านรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสาน
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสานในการส่งเสริมอาชีพการนวดไทยเพื่อสุขภาพสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสานในการส่งเสริมอาชีพการนวดไทยเพื่อสุขภาพสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่

ขอบเขตและวิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้แบ่งการดำเนินงานออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สำรวจความต้องการและความพร้อมของประชาชนที่จะเข้ารับการส่งเสริมอาชีพการนวดไทยเพื่อสุขภาพสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ผ่านรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ ประชาชนทั่วไปที่ให้ความสนใจในกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสาน จำนวน 108 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามความต้องการและความพร้อมในการเข้าร่วมการส่งเสริมอาชีพการนวดไทยสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ผ่านรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสาน การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เนื้อหาและจัดลำดับความต้องการและความพร้อม

ตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมอาชีพการนวดไทยเพื่อสุขภาพสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน โดยกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ 1) ร่างรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสานในการส่งเสริมอาชีพการนวดไทยเพื่อสุขภาพสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ และ 2) แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับรูปแบบฯ การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 3 ศึกษาผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมอาชีพการนวดไทยเพื่อสุขภาพสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาผู้ใหญ่ คลินิกแพทย์แผนไทย วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรี จำนวน 34 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ 1) แบบประเมินความรู้ 2) แบบประเมินทักษะการนวดไทยเพื่อสุขภาพ 3) แบบสังเกตการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในกิจกรรมผ่านรูปแบบ 4) แบบประเมินความพึงพอใจต่อวิธีการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การทดสอบค่าที ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมอาชีพการนวดไทยเพื่อสุขภาพสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ โดยผู้วิจัยขอเสนอการสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการสำรวจความต้องการและความพร้อมของประชาชนที่จะเข้ารับการสอนส่งเสริมอาชีพการนวดไทยเพื่อสุขภาพสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ผ่านรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสาน

1.1 ความต้องการในการส่งเสริมอาชีพการนวดไทยสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการหลักสูตรการนวดไทยเพื่อสุขภาพจากสถาบันทางการศึกษาที่น่าเชื่อถือและได้มาตรฐานในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ต้องการเรียนรู้นอกเวลาและตามอัธยาศัยผ่านหลักสูตรออนไลน์ร่วมกับการฝึกปฏิบัติจริง ต้องการเครือข่ายการเรียนรู้และความร่วมมือทางการนวดไทยเพื่อสุขภาพ ต้องการชุดความรู้และหลักสูตรปฏิบัติการนวดไทยเพื่อสุขภาพสำหรับการประกอบวิชาชีพหรือเป็นอาชีพเสริม นอกจากนี้ วัตถุประสงค์ที่กลุ่มเป้าหมายอยากจะเข้าร่วมการสอนส่งเสริมอาชีพการนวดไทยเพื่อสุขภาพสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ พบว่า ในระดับมาก 3 ลำดับแรก ประกอบด้วย ต้องการความรู้และทักษะปฏิบัติการนวดเพิ่มเติม ต้องการสืบทอดภูมิปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรมในการดูแลสุขภาพ และต้องการใบประกาศนียบัตรเพื่อรับรองความรู้และทักษะการนวดไทยเพื่อสุขภาพ

1.2 ความต้องการและความพร้อมในการเข้ารับการส่งเสริมอาชีพการนวดไทยเพื่อสุขภาพสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ผ่านรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความเห็นเกี่ยวกับความพร้อมทางด้านการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสาน และระบบเครือข่ายและสัญญาณอินเทอร์เน็ตอยู่ในระดับมาก ส่วนความพร้อมและความสามารถของอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านสื่อออนไลน์ ใน 2 ลำดับแรก ประกอบไปด้วย 1) โทรศัพท์มือถือ / สมาร์ทโฟน / แท็บเล็ต และ 2) คอมพิวเตอร์ / คอมพิวเตอร์โน้ตบุคส่วนตัว ความพร้อมในการใช้สื่อสังคมออนไลน์และเทคโนโลยี 3 ลำดับแรก ได้แก่ 1) YouTube 2) Line และ 3) Facebook ความต้องการรูปแบบการเรียนรู้อย่างตนเองที่คิดว่าเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยดังต่อไปนี้ 1) สามารถทบทวนบทเรียน เนื้อหาความรู้ และฝึกปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่องตลอดเวลาด้วยการเรียนรู้ออนไลน์ 2) ศึกษาสื่อวีดิทัศน์และสื่อผสมผสานต่างๆ ก่อนทำกิจกรรมฝึกปฏิบัติด้วยตนเองผ่านสื่อการเรียนการสอนออนไลน์ 3) เรียนรู้อย่างต่อเนื่องผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ศึกษาหาความรู้ตามศักยภาพด้วยตัวเอง 4) ศึกษาเอกสาร / คู่มือการเรียนการสอน ชุดการนวดไทยเพื่อสุขภาพด้วยตนเอง 5) พุดคุยแลกเปลี่ยนความรู้โต้ตอบปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผู้เรียน และสอบถามปัญหากับผู้สอนได้ในรูปแบบออนไลน์ และ 6) จำลองบรรยากาศการเรียนการสอนในห้องเรียนเสมือนจริง นอกจากนี้ความต้องการสัดส่วนของเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน ได้แก่ นำเสนอเนื้อหาและกิจกรรมฝึกปฏิบัติในสัดส่วนที่เท่ากัน ความต้องการสื่อการเรียนรู้อื่นๆที่ใช้ศึกษาเพิ่มเติม ได้แก่ วิดิทัศน์สาริตการนวด และคู่มือ หนังสือ หรือเอกสารในรูปแบบไฟล์ PDF เพื่อศึกษารายละเอียดเนื้อหาด้วยตนเอง โดยภาพรวมแล้ว ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อประโยชน์จากการเข้าร่วมการส่งเสริมอาชีพการนวดเพื่อสุขภาพสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ผ่านรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสานอยู่ในระดับมาก

2. ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมอาชีพการนวดไทยเพื่อสุขภาพสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่

2.1 องค์ประกอบรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสานในการส่งเสริมอาชีพการนวดไทยเพื่อสุขภาพสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ ประกอบไปด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) กระบวนการและขั้นตอนการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสาน 2) ระบบบริหารจัดการการเรียนการสอนออนไลน์ 3) เนื้อหาการนวดไทยเพื่อสุขภาพ 4) สื่อ เทคโนโลยี และเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร 5) ผู้สอนและบทบาทของผู้สอน 6) ผู้เรียนและบทบาทของผู้เรียน และ 7) การวัดและประเมินผล

2.2 กระบวนการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสาน ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นตอนการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสาน ประกอบไปด้วยขั้นตอนย่อยดังนี้

การปฐมนิเทศ เป็นการจัดกิจกรรมแบบเผชิญหน้า เพื่อชี้แจงการใช้งานระบบออนไลน์ การจัดกลุ่มผู้เรียน การประเมินทักษะก่อนทำกิจกรรม และการกำหนดโจทย์ปฏิบัติเพื่อการเรียนรู้ 2) ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสาน โดยในขั้นตอนนี้จะเป็นการเรียนการสอนออนไลน์ ประกอบไปด้วยขั้นตอนย่อยดังนี้ ศึกษาวัตถุประสงค์และโจทย์ปฏิบัติ ศึกษาเนื้อหาบทเรียนออนไลน์ ค้นคว้าเนื้อหาเพิ่มเติม ฝึกปฏิบัติหลังจบบทเรียน แลกเปลี่ยนแบ่งปันความคิดเห็น และสะท้อนความรู้จากการฝึกปฏิบัติ 3) ขั้นตอนหลังการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสาน เป็นการประเมินผลความรู้และทักษะปฏิบัติ พร้อมทั้งสรุปความรู้ใช้กิจกรรมแบบเผชิญหน้า ประกอบไปด้วยขั้นตอนย่อยดังนี้ ประเมินความรู้และทักษะปฏิบัติ และการสรุปและขยายความรู้

3. ผลการศึกษาผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมอาชีพการนวดไทยเพื่อสุขภาพสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่

3.1 ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสานในการส่งเสริมอาชีพการนวดไทยสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ ประกอบไปด้วย 1) ผลการประเมินความรู้ เรื่อง การนวดไทยเพื่อสุขภาพ (เทคนิคการนวดแบบช้อนมือ) ของผู้เรียน พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยหลังกิจกรรมสูงกว่าก่อนกิจกรรมการเรียนรู้ 2) ผลการประเมินทักษะปฏิบัติการนวดไทยเพื่อสุขภาพ (เทคนิคการนวดแบบช้อนมือ) ผ่านรูปแบบ พบว่า ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้ถูกต้องที่สุด 2 กลุ่ม และอีก 10 กลุ่ม ปฏิบัติได้ทั้งใน 2 เกณฑ์คือปฏิบัติได้ถูกต้องที่สุด โดยสามารถปฏิบัติได้ถูกต้อง ครบถ้วน กระบวนการสมบูรณ์ (90% ขึ้นไป) และในระดับถูกต้อง คือสามารถปฏิบัติได้ตามกระบวนการ (80-90% ขึ้นไป) 3) ผลการสังเกตการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในกิจกรรมผ่านรูปแบบ พบว่าขั้นก่อนการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสาน ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนฯ และขั้นหลังการเรียนการสอนฯ ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของผู้เรียนอยู่ในระดับมาก 4) ผลความคิดเห็นและความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้รูปแบบ พบว่า ภาพรวมระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และให้ความเห็นว่าสามารถต่อยอดเพื่อประยุกต์และส่งเสริมเป็นอาชีพต่อไปได้ในระดับมาก

3.2 ผลการประเมินรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสานในการส่งเสริมอาชีพการนวดไทยสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน ให้ความเห็นต่อรูปแบบ ว่าโดยภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด สามารถนำไปเผยแพร่และใช้ประโยชน์ทางการเรียนการสอนในอนาคตอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. การสำรวจความต้องการและความพร้อมของประชาชนที่จะเข้ารับการส่งเสริมอาชีพ การนวดไทยเพื่อสุขภาพสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ผ่านรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบ ผสมผสาน

จากการศึกษาความต้องการในการส่งเสริมอาชีพการนวดไทยสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ พบว่า นักศึกษาผู้ใหญ่มีความต้องการหลักสูตรการนวดไทยเพื่อสุขภาพจากสถาบันทางการศึกษา ที่น่าเชื่อถือและได้มาตรฐานในระดับมากที่สุด อันเนื่องมาจากความต้องการเรียนรู้นอกเวลาและ ตามอัธยาศัยผ่านหลักสูตรออนไลน์ร่วมกับการฝึกปฏิบัติจริง ต้องการเครือข่ายการเรียนรู้และความร่วมมือทางการนวดไทยเพื่อสุขภาพ ต้องการชุดความรู้และหลักสูตรปฏิบัติการนวดไทยเพื่อ สุขภาพสำหรับการประกอบวิชาชีพหรือเป็นอาชีพเสริม สอดคล้องกับการศึกษาของ ขวัญใจ ยงยศยิ่ง (2548) ซึ่งได้ศึกษาประสิทธิภาพของโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยและพัฒนาคุณภาพ ชีวิตให้แก่คนตาบอดและสตรีผู้ด้อยโอกาส ของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในจังหวัด ปราจีนบุรี จากผู้เข้ารับการฝึกอาชีพ พบว่าโครงการฝึกอาชีพนวดแผนไทยให้ ประสิทธิภาพสูงใน ด้านการมีงานทำและจากการเก็บข้อมูลการวิจัยแบบสัมภาษณ์คำถามปลายเปิด พบว่า ภายหลังจากการเข้ารับการฝึกอบรมอาชีพนวดแผนไทย ส่วนใหญ่จะนำความรู้ไปใช้ประกอบอาชีพ และมี รายได้เพิ่มขึ้น และวัตถุประสงค์การเข้าร่วมการส่งเสริมอาชีพการนวดไทยเพื่อสุขภาพสำหรับ นักศึกษาผู้ใหญ่ พบว่า ใน 3 ลำดับแรก คือ ต้องการความรู้และทักษะปฏิบัติการนวดเพิ่มเติม ต้องการสืบทอดภูมิปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรมในการดูแลสุขภาพ และต้องการใบ ประกาศนียบัตรเพื่อรับรองความรู้และทักษะการนวดไทยเพื่อสุขภาพ ซึ่งจากความต้องการลำดับ แรกสอดคล้องกับการศึกษาของสุวิภา นิตยงกูร และธิดารัตน์ อนุรัตน์ (2558) ที่ได้ทำการศึกษา ความต้องการในการพัฒนาบุคลากรด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก พบว่า ผู้ปฏิบัติงานด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกต้องการพัฒนาความรู้และทักษะด้าน การแพทย์ทางเลือกมากที่สุด และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากกลุ่มตัวอย่างให้มีการฝึกปฏิบัติ เชื่อมโยงการวินิจฉัยการรักษาด้วยแพทย์แผนไทยและแผนปัจจุบันจะเป็นประโยชน์ต่อการเพิ่ม ความเข้าใจและนำไปประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในการดูแลรักษาผู้ป่วยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

นอกจากนี้ ความต้องการและความพร้อมในการเข้ารับการส่งเสริมอาชีพการนวดไทย เพื่อสุขภาพสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ผ่านรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสาน โดย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความเห็นเกี่ยวกับ ความพร้อมทางด้านการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสาน และระบบเครือข่ายและสัญญาณ

อินเทอร์เน็ตอยู่ในระดับมาก ส่วนความพร้อมและความสามารถของอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านสื่อออนไลน์ ประกอบไปด้วย 1) โทรศัพท์มือถือ / สมาร์ทโฟน / แท็บเล็ต และ 2) คอมพิวเตอร์ / คอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊คส่วนตัว ความพร้อมในการใช้สื่อสังคมออนไลน์และเทคโนโลยี 3 ลำดับแรก ได้แก่ 1) YouTube 2) Line และ 3) Facebook ซึ่งสอดคล้องกับผลรายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2561 ที่กล่าวถึงการใช้งานของสื่อสังคมออนไลน์ที่มีผู้ใช้งานมากที่สุดในปี 2561 ได้แก่ 1) YouTube คิดเป็นร้อยละ 98.8 2) Line คิดเป็นร้อยละ 98.6 และ 3) Facebook คิดเป็นร้อยละ 96.0 และสอดคล้องกับการศึกษาของ ชุตติวัฒน์ สุวดีพิงศ์ (2560) ที่กล่าวไว้ว่า เครื่องมือหรือเว็บไซต์ที่ให้บริการชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์ที่ส่งเสริมการเกิดองค์ความรู้ร่วมกัน เกิดการแบ่งปันความรู้ได้เหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ Facebook, YouTube, Line หรือ LMS อื่นๆ และสำหรับด้านความต้องการรูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองที่เหมาะสม นักศึกษาผู้ใหญ่มีความเห็นโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย ดังนี้ 1) สามารถทบทวนบทเรียน เนื้อหาความรู้ และฝึกปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่องตลอดเวลาด้วยการเรียนรู้ออนไลน์ 2) ศึกษาสื่อวีดิทัศน์และสื่อผสมผสานต่างๆ ก่อนทำกิจกรรมฝึกปฏิบัติด้วยตนเองผ่านสื่อการเรียนการสอนออนไลน์ 3) เรียนรู้อย่างต่อเนื่องผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ศึกษาหาความรู้ตามศักยภาพด้วยตัวเอง 4) ศึกษาเอกสาร / คู่มือการเรียนการสอนชุดการนวดไทยเพื่อสุขภาพด้วยตนเอง 5) พุดคุยแลกเปลี่ยนความรู้โต้ตอบปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผู้เรียน และสอบถามปัญหากับผู้สอนได้ในรูปแบบออนไลน์ และ 6) จำลองบรรยากาศการเรียนการสอนในห้องเรียนเสมือนจริง นอกจากนี้ความต้องการสัดส่วนของเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน ได้แก่ นำเสนอเนื้อหาและกิจกรรมฝึกปฏิบัติในสัดส่วนที่เท่ากัน ความต้องการสื่อการเรียนรู้ที่ใช้ศึกษาเพิ่มเติม ได้แก่ วีดิทัศน์สาริตการนวด และคู่มือ หนังสือ หรือเอกสารในรูปแบบไฟล์ PDF เพื่อศึกษารายละเอียดเนื้อหาด้วยตนเอง โดยภาพรวมแล้ว นักศึกษาผู้ใหญ่มีความคิดเห็นในระดับมากต่อประโยชน์จากการเข้าร่วมการส่งเสริมอาชีพการนวดเพื่อสุขภาพสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ผ่านรูปแบบฯ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรานิษฐ์ เจษฎางค์กูร ณ อยุธยา และนฤมล เทพนวล (2562) ซึ่งได้ศึกษาความพึงพอใจต่อผู้เข้ารับการฝึกอบรมผ่านชุดฝึกอบรมออนไลน์ เรื่อง การนวดคลายเครียดสำหรับคนวัยทำงานในจังหวัดปทุมธานี โดยพบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และชุดฝึกอบรมออนไลน์นี้ช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ทบทวน และได้เรียนรู้ด้วยตนเองได้ในระดับมากที่สุด

2. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมอาชีพการนวดไทยเพื่อสุขภาพสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่

2.1 องค์ประกอบรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสานในการส่งเสริมอาชีพ การนวดไทยสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ รูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสานในการส่งเสริม อาชีพการนวดไทยสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ ประกอบไปด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 กระบวนการและขั้นตอนการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสาน ส่วนสำคัญของกระบวนการ และขั้นตอน คือการนำเสนอเนื้อหาภาคทฤษฎีเพื่อให้มีความรู้และเข้าใจ และกิจกรรมเผชิญหน้า สำหรับเนื้อหาภาคปฏิบัติเพื่อให้เกิดทักษะที่สามารถนำไปงานได้จริง มีกิจกรรมให้เกิดการฝึกฝน เพื่อให้มีความชำนาญในการที่จะนำไปประกอบอาชีพได้ สอดคล้องกับ Graham, Allen & Ure (2003) กล่าวไว้คือ การเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสานเป็นการผสมผสานการสอนผ่านสื่อ การสอน การผสมผสานวิธีการเรียนการสอน และการผสมผสานระหว่างการสอนแบบเผชิญหน้า กับการสอนออนไลน์ องค์ประกอบที่ 2 ระบบบริหารจัดการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสาน โดย Oliver & Trigwell (2005) ระบุไว้ว่า การเรียนแบบผสมผสาน (Blended Learning) ต้องมี ลักษณะการผสมผสานเทคโนโลยีการเรียนการสอนจากการเรียนผ่านเว็บ (Web-Based Instruction) ให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ การผสมผสานรูปแบบ วิธีการทางเทคโนโลยีทางการสอนผ่านหลักสูตรเฉพาะ และ/หรือ การฝึกอบรม การผสมผสาน เทคโนโลยีการสอนเข้ากับงานปกติหรือการเรียนตามปกติที่กระทำอยู่ องค์ประกอบที่ 3 เนื้อหา การนวดไทยเพื่อสุขภาพ เนื้อหาการนวดเพื่อสุขภาพ เป็นเนื้อหาที่เน้นความรู้และการฝึกทักษะ ปฏิบัติ ดังนั้นการใช้รูปแบบการฝึกอบรมให้ความรู้ผ่านรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบ ผสมผสาน สามารถถ่ายทอดเนื้อหาความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ องค์ประกอบที่ 4 สื่อ เทคโนโลยี และเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร เป็นองค์ประกอบที่ใช้ในการขับเคลื่อนกระบวนการ และปฏิสัมพันธ์ของบุคคลที่เกี่ยวข้องในกระบวนการ สอดคล้องกับที่ Allen & Seaman (2005) ได้กล่าวถึงการแบ่งสัดส่วนการเรียนแบบผสมผสานที่ผู้สอนต้องคำนึงถึงศักยภาพของผู้เรียน สภาพแวดล้อมในการเรียน ความพร้อมของสื่อเทคโนโลยี โดยเลือกเนื้อหาบทเรียน กำหนด วัตถุประสงค์ กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยและการประเมินผลการเรียนรู้ให้ เหมาะสมกับผู้เรียนและสภาพแวดล้อมทางการเรียน ตามระดับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน องค์ประกอบที่ 5 ผู้สอนและบทบาทของผู้สอน องค์ประกอบที่ 6 ผู้เรียนและบทบาทของผู้เรียน ถือว่าเป็นองค์ประกอบด้านบุคคลที่ต้องให้ความสำคัญ ซึ่ง Reigeluth (2012) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้สอนจะต้องเปลี่ยนบทบาทจากปราชญ์บนเวที ไปเป็นผู้แนะนำอยู่ด้านข้าง โดยบทบาทที่สำคัญ ของผู้สอน 3 ประการ คือ เป็นผู้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นผู้ช่วยเหลือ กระบวนการเรียนรู้ และเป็นผู้ดูแลให้คำปรึกษา อีกทั้งศักยภาพและทักษะด้านต่างๆ ของทั้ง ผู้เรียนและผู้สอนโดยกิจกรรมที่ต้องอาศัยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นสื่อกลาง ต้องมีการ

พัฒนาทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและทักษะดิจิทัลอยู่เสมอ เพื่อให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ผู้สอนได้ออกแบบไว้ ผู้เรียนต้องถูกแนะนำแนวทางในการเรียนรู้ทั้งทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญในการเรียนรู้ยุคดิจิทัล มีการเตรียมความพร้อมผู้เรียนในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและเครื่องมือสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพ (Garjets & Hesse, 2004) องค์ประกอบที่ 7 การวัดและประเมินผล โดยการเรียนแบบผสมผสานต้องมีการประเมินผลความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ของผู้เรียนทุกระยะนับตั้งแต่การประเมินผลก่อนเรียน (Pre-assessment) การประเมินผลระหว่างเรียน (self-paced evaluation) และการประเมินผลหลังเรียน (Post-assessment) เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาการเรียนรู้ให้ดีขึ้นต่อไป (Carman, 2005)

2.2 กระบวนการและขั้นตอนการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสานในการส่งเสริมอาชีพการนวดไทยสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นตอนการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสาน ประกอบไปด้วยขั้นตอนย่อยดังนี้ การปฐมนิเทศ การใช้งานระบบออนไลน์ การจัดกลุ่มผู้เรียน การประเมินทักษะก่อนทำกิจกรรม และการกำหนดโจทย์ปฏิบัติเพื่อการเรียนรู้ ผู้สอนต้องดำเนินการวางแผนและออกแบบการเรียนการสอน คัดเลือกและระบุโจทย์ปฏิบัติเพื่อการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ รวมไปถึงกำหนดกลยุทธ์กิจกรรม รวบรวมทรัพยากรการเรียนรู้ กรณีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง วางแผนและออกแบบในเรื่องของการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน (Seels & Glasgow, 1998; Knirk & Gustafson, 1986) 2) ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสาน ประกอบไปด้วยขั้นตอนย่อยดังนี้ ศึกษาวัตถุประสงค์และโจทย์ปฏิบัติ ศึกษาเนื้อหาบทเรียนออนไลน์ ค้นคว้าเนื้อหาเพิ่มเติม ฝึกปฏิบัติหลังจบบทเรียน แลกเปลี่ยนแบ่งปันความคิดเห็น และสะท้อนความรู้จากการฝึกปฏิบัติ ซึ่ง Bergmann และ Sams (2014) ได้กล่าวไว้ว่า การใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความหมายและประสบการณ์จากการลงมือปฏิบัติ จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจสิ่งที่ยากและสามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเองจากการปฏิบัติและการเรียนรู้ร่วมกันกับผู้อื่นในชั้นเรียน ซึ่งจากการสังเกตพฤติกรรมมีส่วนร่วมของผู้เรียนจะเห็นได้ว่าการสร้างความรู้ส่วนหนึ่งมาจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน 3) ขั้นตอนหลังการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสาน ประกอบไปด้วยขั้นตอนย่อยดังนี้ ประเมินความรู้และทักษะปฏิบัติ และการสรุปและขยายความรู้ โดยการนำความรู้ที่ได้รับจากกระบวนการไปเชื่อมโยงกับความรู้เดิมหรือที่ค้นคว้าเพิ่มเติม ซึ่งก็จะช่วยให้เชื่อมโยงเกี่ยวกับกิจกรรมการสร้างความรู้ และทำให้เกิดความรู้กว้างขึ้น ซึ่งจะทำให้เกิดการขยายกรอบความคิดของผู้เรียนและต่อเติมให้สอดคล้องกับประสบการณ์เดิม ผู้สอนต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนตั้งประเด็นเพื่ออภิปรายและร่วมกันแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม ทั้งนี้กระบวนการและ

ขั้นตอนการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสานทั้ง 3 ขั้นตอนหลักสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกชัย เนาวนิช และปณิตา วรรณพิรุณ (2555) ที่ใช้แนวคิดที่ใช่เป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบ การเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กระบวนการเรียนแบบสืบเสาะหาความรู้ผ่านเอ็มเลิร์นนิ่ง มีขั้นตอนการศึกษา 3 ขั้นตอนคือ 1) การเตรียมการก่อนการเรียนการสอน 2) การจัด กระบวนการเรียนการสอน 3) การประเมินผลการเรียนการสอน และยังสอดคล้องกับการ สังเคราะห์งานวิจัยของ พิสิษฐ์ สุวรรณแพทย์ และและอนิรุทธ์ สติมัน (2558) ที่ได้ศึกษาการ พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้ปัญหาเป็นฐานและการเรียนรู้แบบสืบสอบ เพื่อเสริมสร้างความคาดหวังวิชาฟิสิกส์สำหรับนักศึกษาในระดับปริญญาตรี

3. การใช้รูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสานในการส่งเสริมอาชีพ การ นวดไทยเพื่อสุขภาพสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่

3.1 จากผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสานในการส่งเสริมอาชีพ การนวดไทยสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ ประกอบไปด้วย 1) ผลการประเมินความรู้ เรื่อง การนวดไทยเพื่อ สุขภาพ (เทคนิคการนวดแบบช้อนมือ) ของผู้เรียน พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยหลังกิจกรรมสูงกว่าก่อน กิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งนี้ในรูปแบบการเรียนการสอนหรือการฝึกอบรมออนไลน์สอดคล้องกับผล การศึกษาของภัทรานิษฐ์ เจษฎาญ์กุล ณ ออยุธยา และ นฤมล เทพนวล (2562) ที่ได้ทำการ เปรียบเทียบผลการใช้ชุดฝึกอบรมออนไลน์ ก่อนและหลังการฝึกอบรมออนไลน์ เรื่อง การนวด คลายเครียดสำหรับคนวัยทำงานในจังหวัดปทุมธานี และผลการศึกษาของถนอมศักดิ์ ศรีจันทร์ (2561) ที่ได้ทำการพัฒนาระบบชุดการสอนการนวดกดจุดสะท้อนเท้ากลุ่มสาระงานอาชีพ และเทคโนโลยีสำหรับครูระดับมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว พบว่า ผู้เข้าฝึกอบรมมีผลสัมฤทธิ์หลัง ฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2) ผลการ ประเมินทักษะปฏิบัติการนวดไทยเพื่อสุขภาพ (เทคนิคการนวดแบบช้อนมือ) ผ่านรูปแบบ พบว่า ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้ถูกต้องที่สุด 2 กลุ่ม และอีก 10 กลุ่ม ปฏิบัติได้ทั้งใน 2 เกณฑ์คือปฏิบัติ ได้ถูกต้องที่สุด โดยสามารถปฏิบัติได้ถูกต้อง ครบถ้วน กระบวนการสมบูรณ์ (90% ขึ้นไป) และใน ระดับถูกต้อง คือสามารถปฏิบัติได้ตามกระบวนการ (80-90% ขึ้นไป) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา ของถนอมศักดิ์ ศรีจันทร์ (2561) ที่แสดงให้เห็นว่าภายหลังการฝึกอบรมด้วยชุดการสอนการ นวดกดจุดสะท้อนเท้า ครูมัธยมศึกษา มีคะแนนความรู้และทักษะด้านการนวดกดจุดสะท้อนเท้า สูงกว่าก่อนการฝึกอบรม 3) ผลการสังเกตการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในกิจกรรมผ่านรูปแบบ พบว่า ขึ้นก่อนการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสาน ขึ้นการจัดการเรียนการสอนฯ และขึ้นหลังการ เรียนการสอนฯ ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของผู้เรียนอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Garnham และ Kaleta (2002) ที่กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานทำ

ให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีอิสระ ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้แบบกระตือรือร้น (Active Learning) ทำให้เกิดคุณลักษณะผู้เรียนแบบ Active Learner 4) ผลความคิดเห็นและความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้รูปแบบ พบว่า ภาพรวมผู้เรียนมีระดับความพึงพอใจมาก และให้ความเห็นว่าสามารถต่อยอดเพื่อประยุกต์และส่งเสริมเป็นอาชีพต่อไปได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ ปณิตา วรรณพิรุณ (2551) ที่ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกระบวนการเรียนการสอนในระดับมาก และมีความเห็นว่าจากการจัดกระบวนการเรียนการสอนทำให้ได้ลงมือปฏิบัติมากขึ้น เข้าใจเนื้อหาภาคปฏิบัติมากยิ่งขึ้น และต้องการให้มีการสอนในลักษณะนี้ในวิชาอื่นๆ

3.2 ผลการประเมินรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสานในการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ โดยภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด สามารถนำไปเผยแพร่และใช้ประโยชน์ทางการเรียนการสอนได้กับบริบทการจัดการเรียนการสอนในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศและในช่วงสภาวะการณโรคระบาด (Covid-19) ที่ประสบในปัจจุบัน ยิ่งทำให้เทคโนโลยีทางการเรียนการสอนมีบทบาทและมีความสำคัญอย่างยิ่ง ผู้สอนต้องการเครื่องมือและเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพในการถ่ายทอด จัดเก็บ และนำส่งความรู้สู่ผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับที่ สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม (2560) ได้กล่าวถึง ระบบการศึกษาในยุค Thailand 4.0 เป็นการศึกษาที่สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้เรียนที่มีการเปลี่ยนจากการเรียนรู้ในชั้นเรียนมาเป็นการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา โดยการใช้เครื่องมือด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาช่วยในการเรียนการสอนมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากการสรุปผลการวิจัย และการอภิปรายผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้ และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้สอนและหน่วยงาน/สถาบัน ที่จะนำรูปแบบไปใช้งาน ควรมีการจัดฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับ การออกแบบสื่อการสอนออนไลน์ สื่อการเรียนรู้ อิเล็กทรอนิกส์ สื่อมัลติมีเดีย และการใช้งานระบบบริหารจัดการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสาน และมีการจัดฝึกอบรมการใช้งานระบบบริหารจัดการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสานให้กับผู้เรียนก่อนดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้อย่างไม่สะดุดและติดขัดปัญหา

1.2 ข้อเสนอแนะในระดับสถาบันเกี่ยวกับการนำรูปแบบไปใช้ เนื่องจากรูปแบบเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อผสมผสานการเรียนออนไลน์ ดังนั้นการพัฒนาระบบบริหารจัดการ

การเรียนการสอนควบคู่กับกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน นอกจากนี้จะสามารถใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุนกิจกรรม ยังสามารถใช้เป็นคลังความรู้ แหล่งส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ในการสืบขยายองค์ความรู้และทรัพยากรทางการศึกษาของสถาบัน/หน่วยงานไว้ได้เป็นอย่างดี

1.3 ข้อเสนอแนะในระดับสถาบันหรือหน่วยงานเพื่อการส่งเสริมอาชีพที่ต้องการนำรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผสมผสานการเรียนออนไลน์เพื่อส่งเสริมอาชีพไปใช้งาน ควรปรับกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับของแต่ละศาสตร์การส่งเสริมอาชีพ และเน้นการใช้เครื่องมือในการวัดผลการฝึกปฏิบัติและการส่งผลงานเพื่อให้เห็นถึงพัฒนาการทักษะเพื่อเสริมสร้างอาชีพและนำไปประยุกต์ได้จริง

1.4 ข้อเสนอแนะทั่วไป สื่อและเทคโนโลยีสนับสนุนที่ใช้ในรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ปรับเปลี่ยนได้ตามเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยและความเหมาะสมของบริบทการใช้งาน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ในการศึกษาวิจัยรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสาน ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพ นำผลร่องรอยจากการสื่อสารปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้สอนกับผู้เรียนมาพิจารณาควบคู่กับการสร้างบรรยากาศทางการเรียนรู้ ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ออนไลน์และเหมาะสมกับการนำไปใช้ในบริบทการเรียนการสอนทางไกลอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 รูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ที่เน้นการเรียนการสอนแบบผสมผสาน หากนำไปต่อยอดงานวิจัยในบริบทการเรียนรู้ออนไลน์ทางไกลต้องปรับสัดส่วนการเรียนแบบเผชิญหน้าและการเรียนแบบออนไลน์ให้มีความเหมาะสมและสามารถปรับกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีความยืดหยุ่นตามสัดส่วนแบบผสมผสานตามที่กำหนด